

N:o 39.

Ank. till Riksd. kansli den 27 mars 1890, kl. 2 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändringar i skiftesstadgan den 9 november 1866.

Till lagutskottet hafva af vederbörande kammare hänvisats två särskilda motioner om ändringar i skiftesstadgan, hvilka motioner afgifvits, den ena inom Första Kammaren, n:o 35, af herr *Widmark* och den andra inom Andra Kammaren, n:o 139, af herr *J. P. Jansson* i Saxhyttan.

Den förstnämnda af dessa motioner afser ändring af 13 § i skiftesstadgan. Denna paragraf är af följande lydelse:

»Ansökning om förordnande för landtmätare att verkställa laga skifte eller annan landtmäteriförrättning skall inlemnas till Vår befallningshafvande; och bilägge sökande, då laga skifte är i fråga, en förteckning på hemmanen i skifteslaget, deras natur och egare samt de senares vistelseort. Sådant förordnande må ej meddelas annan landtmätare, än den, som, enligt hvad särskildt är föreskrifvet, eger landtmäterigöromål på eget ansvar förrätta. Är viss landtmätare föreslagen, varde han, der ej för särskildt fall är annorlunda stadgadt eller laga hinder eljest möter, förordnad, så framt ansökningen finnes vara undertecknad af alla dem, som förrättningen, enligt tillgängliga upplysningar, kan angå. Eljest må Vår befallningshafvande genom kungörelse, som uppläses från predikstolen i den eller de socknar, hvarest skifteslaget är beläget, förelägga öfrige vederbörande att, inom viss kort tid och vid förlust af rättigheten att i frågan vidare höras, inkomma med yttrande, huru vida de förena sig med sökande i valet af förrättningsman. Yppas härom ej stridighet, gånge med förordnandet, som förut är sagdt; men i

annat fall, äfvensom när viss landtmätare icke blifvit föreslagen, förordne Vår befallningshafvande så, som skäligt pröfvas.»

Enligt detta stadgande tillgår således, vid förordnande af landtmätare för utförande af viss förrättning, i allmänhet så, att sökanden eger att föreslå viss person till förrättningens utförande, hvarefter Konungens befallningshafvande, der ej i den ordning paragrafen omförmäler, anmärkning mot den föreslagne framställes eller annan landtmätare föreslås, utfärdar förordnande för den af sökanden föreslagne. Denna anordning anser herr Widmark vara ur flera synpunkter mindre fördelaktig. Den framkallade, anmärker motiönären, en täflan mellan flere landtmätare att erhålla förordnande. Under denna täflan förleddes landtmätarne att erbjuda så väl skiftessökanden som öfrige delegare, hvilka kunde antagas vilja inverka på valet af förrättningsman, allehanda förmåner genom nedsättning af det i taxa bestämda arfvodet och dylikt. Lände sådant till förmån för samtliga delegare, vore derom mindre att säga; men fördelarne tillkomme i sjelfva verket ej andra än dem, som handlade efter begäran. Detta allt måste verka skadligt på landtmätarnes anseende, likasom det kräftartadt besmittade karakteren. Andra olägenheter häraf vore, att på åtskillige landtmätares händer samlades allt för mycket arbete, ländande till tidsutdrägt med förrättningar, då deremot andre landtmätare finge gå sysslolöse. Med anledning häraf borde delegares rätt till erhållande af den landtmätare de önskade inskränkas till det fall, att delegarne gemensamt och enhälligt förenade sig om samma förrättningsman, vare sig genom sjelfva ansökningen eller genom skriftligt förklarande med anledning af kungörelse. Så skulle möjliga fördelar af att välja förrättningsman tillkomma samtliga delegare, täflan om förrättningar emellan landtmätarne minskas, förrättingars hopande på få händer aftaga, göromålen för landtmätarne jemnare fördelas, handläggningstiden för förrättningar förkortas samt landtmätares flit och skicklighet i tjensten komma honom till godo, likasom motsatsen äfven iakttoges, vid den pröfning, som Konungens befallningshafvande på grundligare sätt än förr måste verkställa vid landtmäteriförordnandens utfärdande. En sådan förändring af skiftesstadgan innebure ock ett steg i den rigtning, som syntes böra följas vid en förestående behöflig omdaning af landtmätericorpsen.

På grund af det sålunda anförda föreslår herr Widmark följande ändrade lydelse af 13 § i skiftesstadgan den 9 november 1866:

»Ansökning om förordnande för landtmätare att verkställa laga skifte eller annan landtmäteriförrättning skall inlemnas till Konungens befallningshafvande; och bilägge sökande, då laga skifte är i fråga, en förteckning på hemmanen i skifteslaget, deras natur och egare samt de senares vistelseort. Sådant förordnande må ej meddelas annan landtmätare än den, som, enligt

hvad särskildt är föreskrifvet, eger landtmäterigöromål på egen hand förrätta. Är viss landtmätare föreslagen, varde han, der ej för särskildt fall är annorlunda stadgadt eller laga hinder eljest möter, förordnad, så framt ansökningen finnes vara undertecknad af alla dem, som förrättningen, enligt tillgängliga upplysningar, kan angå. Eljest må Konungens befallningshafvande genom kungörelse, som uppläses från predikstolen i den eller de socknar, hvarest skifteslaget är beläget, förelägga öfrige vederbörande att inom viss kort tid inkomma med yttrande, huru vida de förena sig med sökande i valet af förrättningsman. Inkomma yttranden af samtliga öfrige delegare utom sökande, att de äro nöjde med valet af förrättningsman, gånge med förordnandet, som förut är sagdt, men i annat fall förordne Konungens befallningshafvande så, som skäligt pröfvas.»

Då det endast i jemförelsevis få fall skulle inträffa, att samtliga delegare i ett skifteslag före ansöknings ingifvande till Konungens befallningshafvande förenade sig om att gemensamt begära viss förrättningsman eller sedermera inom förelagd tid inkomme med uttryckligt förklarande, att de i denna del förenade sig med sökanden, skulle följden af den föreslagna ändringen utan tvifvel blifva den, att valet af förrättningsman i regel komme att öfverlemnas till Konungens befallningshafvande. Af hvad motionären anført till stöd för sitt förslag framgår ock, att han tänkt sig, att så skulle blifva förhållandet. Detta kan emellertid lagutskottet för sin del icke finna lämpligt. Landtmätarne hafva ju — såsom ock benämningen kommissionslandtmätare antyder — att efter uppdrag tillhandagå enskilda parter. Det synes därför vara i sin ordning, att valet af landtmätare inom kretsen af de till uppdragets utförande behörige i regel tillkommer dem, som äro omedelbart intresserade af det sätt, hvarpå uppdraget fullgöres, och att Konungens befallningshafvandes ingripande påkallas endast då olika meningar uttryckligen framträdt bland skiftesdelegarne.

Då lagutskottet af detta skäl anser den nu gällande bestämmelsen ega företräde framför den af motionären föreslagna, hemställer utskottet,

- 1) att herr Widmarks motion icke må af Riksdagen bifallas.

Herr J. P. Janssons ofvan omförmälda motion är af följande lydelse:
»I 135 § skiftesstadgan föreskrifves, att, sedan underdåniga besvär

öfver egodelningsrätts utslag i behörig ordning inkommit till rättens ord förande, denne genast bör låta ena exemplaret af besvärshandlingarna tillställas vederbörande parter att inom en månad deröfver afgifva förklaring. Huru tillståndet skall ske, angifves icke närmare, ej heller från hvilken tidpunkt förklaringstiden skall räknas. I sistnämnda afseende synes dock vara klart, att tiden bör räknas från delfäendet, d. v. s. att hvarje part eger för förklarings afgifvande en tid af en månad från det han fått del af besvärshandlingarna. Här af följer emellertid, att egodelningsrättens ordförande icke kan till justitierevisionsexpeditionen insända handlingarna, förr än han med full visshet vet, att öfver en månad förflutit från det en hvar af parterna erhållit del af handlingarna. Men visshet derom kan han icke förskaffa sig annorlunda än genom vederbörligt bevis, att och när besvären delgifvits hvarje part i målet. »Tillståndet» torde således böra ske i form af en ordentlig delgifning med hvarje särskild part genom bevisligt öfverlemnande af en styrkt afskrift af besvärshandlingarna.

På detta sätt torde ock ifrågavarande stadgande tillämpas. Men då »vederbörande parter» äro samtliga skiftesdelegarne, hvilkas antal kan vara ganska betydligt, inses lätt icke blott att kostnaderna för delgifningen ofta blifva högst betungande, utan äfven att genom ett sådant delgifningsbestyr, hvartill kan åtgå ganska lång tid, skiftesfrågans afgörande fördröjes till skada för skiftesdelegarne, för hvilka det alltid är fördelaktigt att få frågan afgjord så fort som möjligt. Jag har därför föreställt mig, att någon ändring af ifrågavarande stadgande borde vidtagas för att förekomma dylika oskäligen och onödiga kostnader samt den tidsutdrägt, som genom ett sådant delgifnings-sätt uppkommer. I sådant syfte tillåter jag mig föreslå införande af en föreskrift, att besvärshandlingarna skola öfverlemnas till den delegare i skifteslaget, som enligt 105 § blifvit utsedd att af landtmätaren mottaga skifteshandlingarna. Hos denne skulle då besvärshandlingarna finnas tillgängliga för dem, som önskade derom taga kännedom. För att erhålla en utgångspunkt för förklaringstiden synes kungörelse om att besvärshandlingar inkommit och hvar de hållas tillgängliga lämpligen böra uppläsas från predikstolen i den eller de socknar, hvarinom skifteslaget är beläget, från hvilken uppläsning förklaringstiden då skulle räknas.

På grund af hvad jag sålunda anfört tillåter jag mig föreslå, att Riksdagen ville för sin del antaga följande ändrade lydelse af 135 § skiftesstadgan:

När, på sätt i nästföregående § föreskrifves, underdåniga besvär öfver egodelningsrätts utslag inkommit, öfverlemne ordföranden genast ena exemplaret af besvärshandlingarna till den delegare inom skifteslaget, som öfrige delegare enligt 105 § utsett för att till förvar mottaga handlingar rörande

skiftet, samt låte ofördröjligen från predikstolen i den eller de socknar, hvarinom skifteslaget är beläget, kungöra, att besvärshandlingar inkommit och äro hos den utsedde delegaren för vederbörande parter tillgängliga; och eger hvarje part inom en månad från det kungörelsen blifvit uppläst från predikstolen, vid förlust af vidare talan, till egodelningsrättens ordförande ingifva underdånig förklaring öfver besvären; åliggande ordföranden att — — — expedition insända.

Har målet blifvit — — — — —

— — — — — i nåder förordna.

Om vederbörande utskott gillar motionens syfte, torde utskottet vidtaga den ändring i formuleringen af förslaget, som anses nödig.»

Den af motionären föreslagna utväg att förekomma onödig kostnad och tidsutdrägt vid delgifning af besvär öfver egodelningsrätts utslag, synes utskottet vara praktisk och ändamålsenlig. Olägenheterna af det nuvarande delgifningssättet ökas derigenom, att det stundom kan vara mycket svårt att anträffa samtliga delegarne. Det synes därför ganska lämpligt att skiftesdelegarne i detta afseende betraktas såsom en menighet.

Emellertid torde delgifning med stöd af nuvarande stadgande kunna ifrågakomma icke blott med skiftesdelegarne, utan ock med förrättningsmannen. Besvären kunna nemligen gälla äfven hans rätt, t. ex. om yrkande framställas, att skiftet skall i sin helhet eller till någon del göras om på landtmätarens bekostnad. För delgifningen med skiftesmannen synes den nu föreslagna formen icke vara lämplig, utan torde i afseende å honom den vanliga formen böra bibehållas.

Vidare synes det utskottet icke vara för ändamålets vinnande nödigt, att besvärshandlingarna skola i alla förekommande fall hållas tillgängliga hos den delegare, som enligt 105 § skiftesstadgan blifvit utsedd att till förvar mottaga handlingar rörande skiftet. Detta torde visserligen böra uppställas såsom regel; men fall kunna inträffa, då sådant blir omöjligt eller olämpligt. Den enligt 105 § utsedde delegare kan ju hafva afidit eller eljest upphört att vara delegare, innan besvären inkommit. Han kan också sjelf vara klagande. För dylika fall lärer möjlighet böra beredas egodelningsrättens ordförande att öfverlemna handlingarne åt annan delegare.

Lagutskottet, som af nu anförda skäl funnit sig icke kunna tillstyrka antagande af motionärens förslag oförändradt, hemställer därför,

- 2) att Riksdagen ville, med anledning af herr J. P. Janssons förevarande motion, för sin del antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse af första stycket af 135 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 november 1866.

Härigenom förordnas, att första stycket af 135 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 november 1866 skall erhålla följande ändrade lydelse:

När, på sätt i nästföregående § föreskrifves, underdåniga besvär öfver egodelningsrättens utslag inkommit, bör ordföranden genast låta ena exemplaret af besvärshandlingarna tillställas den, som enligt § 105 i denna stadga blifvit utsedd att förvara protokoll och öfriga förrättningshandlingar, eller, om hinder därför möter, annan delegare; låte ock kungörelse derom uppläsas från predikstolen i den eller de socknar, der jorden är belägen, med föreläggande för de icke klagande delegarne att, vid förlust af rättigheten att vidare varda i målet³hörde, inom en månad efter kungörandet till ordföranden ingifva underdånig förklaring. Erfordras förklaring från skiftesmannen, böra handlingarna tillställas denne med föreläggande att inom en månad derefter vid påföljd, som nyss är nämnd, underdånig förklaring aflemna. Sedan förklaring inkommit, eller den dertill förelagda tid tilländalupit utan att förklaring blifvit afgifven, åligge ordföranden att besvärshandlingarna, jemte kartor, protokoll och öfriga skifteshandlingar, ofördröjligen till Vår justitierevisionsexpedition insända.

Stockholm den 27 mars 1890.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.
